



TRAKŲ IR VILNIAUS
RAJONAI
PILYS IR PILIAVIETĖS





TRAKŲ SALOS PILIS

GPS: 54°39'7"N 24°56'0"E

Adresas: Karaimų g. 43C, Trakų m., Trakų sen., Trakų r. sav.

APIE

Viduramžių gynybinės architektūros šedevras, vienintelė vandens pilis Rytų Europoje, kartais vadinama Galvės ežero karūna lankytojus sotina ne tik šlovinga Lietuvos praeitimi, bet ir kultūrinės veiklos turtinga dabartimi.

Senųjų Trakų, Naujųjų Trakų pusiasaliai bei salos pilys – reprezentacinė krašto kortelė, juk besikuriant Lietuvos valstybei Trakai buvo vienas svarbiausių politiniu ir kariniu požiūriu miestų. Pačioje XV a. pradžioje vienoje iš Galvės ežero salų (strategiškai itin patogioje vietoje) įkurdinta pilis išreiškė pažangiausias fortifikacijos (gynybos įtvirtinimo) idėjas. Įdomu, kad ją statant vandens lygis buvo beveik 2 m aukščiau nei dabar! Dabartinė sala anuomet buvo trijų atskirų mažų salelių grupė.

Lietuvos didžiojo kunigaikščio Kęstučio pradėtą statyti pilį užbaigė jo sūnus Vytautas Didysis. Jis kiek pakeitė – sustiprino ir modernizavo – pradinį planą. Suderinus gynybinę ir rezidencinę paskirtį iškilio gotikinė plytinė pilis, į kurią 1409 m. buvo perkelta valstybės sostinė, čia buvo saugoma Lietuvos Metrika bei valstybės iždas. Joje 1430 m. spalio 27 d. Vytautas ir mirė. Visi LDK kunigaikščiai gyveno Trakų salos pilyje, tik Žygimantas Augustas XVI a. viduryje nutraukė šią tradiciją, pasistatydindamas rūmus Vilniuje,

Gedimino kalno papėdėje.

1951 m. pilies teritorijoje buvo pradėti plataus masto tyrinėjimai, o 1962 m. restauruotuose rūmuose įsikūrė Trakų istorijos muziejus. Lankytojams suteikiama galimybė apžiūrėti rūstų senovinį interjerą bei daugybę eksponatų. Papildomos 16 salių įsikūrusios vakariniuose kazematuose – čia gyveno pilies įgula. Čia galima apžiūrėti gausius taikomosios dailės – pyptkių, laikrodžių, baldų, porceliano, stiklo bei kaulo dirbinių – rinkinius; gausu monetų, medalių, senovinių žemėlapių, medžioklės trofėjų, papuošalų, buities rakandų, riterių šarvų bei ginkluotės, tapybos darbų. Iš viso muziejaus fonduose yra beveik 400 tūkstančių eksponatų!

Be nuolatinės ekspozicijos, pilies kiemuose ir menėse organizuojamos įvairios parodos, konferencijos, muzikiniai festivaliai, spektakliai. Kaip ir senais laikais, čia lankosi oficialios užsienio valstybių delegacijos, priimami karaliai, prezidentai, ministrai, ambasadoriai.



EDUKACINĖS PROGRAMOS

Pilies gynybinio vartų bokšto pastogėje įrengtoje edukacinėje klasėje vaikams ir suaugusiems organizuojami teorinio bei praktinio pobūdžio mokomieji užsiėmimai. Jų metu suteikiama galimybė iš arčiau susipažinti su viduramžių riteryste ar inkvizicija, karine technika ar karinių pergalių paslaptimis, gotikos architektūra ar herbų sudarymo įmantrybėmis... Pilį supančiame Galvės ežere iš viso yra 20 salų! Specialūs užsiėmimai skirti sužinoti įdomių faktų ir legendų apie ežerą, salas.

SENŪJŲ AMATŲ DIENOS

Kelias rugpjūčio dienas trunkantis renginys nukelia į viduramžių laikus ir supažindina su senoviniais amatais. Šventė skirta 1495 m. kunigaikščio Aleksandro patvirtintam statui ir privilegijos Vilniaus auksakaliams suteikimui. Juvelyrikos meistrai pristato savo meno subtilybes bei dirbinius, kokiais anuomet puošėsi rūmų damos bei riteriai. Demonstruojama daugybė kitų amatų: medžio drožyba, knygrištytė, kalvystė, archajinių žvejybos įrankių gamyba ir kt. Norintieji gali išmokti gaminti karoliukus, mušti sviestą, slėgti sūrį, lieti žalvarį.

VYTAUTO DIDŽIOJO ŠVENTĖ

Lietuvos didysis kunigaikštis Vytautas neabejotinai yra vienas žymiausių ir svarbiausių mūsų valstybės simbolių. Jo šlovinga pergalė Žalgirio mūšyje, Didžiosios kunigaikštystės teritorijos išplėtimas nuo Baltijos iki Juodosios jūros ir kiti nuopelnai užima garbingą vietą Lietuvos valstybės istorijoje. Kasmet spalio 27-ąją – Vytauto Didžiojo mirties dieną – Trakų salos pilin kviečiama atvykti į jo garbei skirtus istorinius vakarus.

ŠALIA YRA:



WWW.TRAKAIMUZIEJUS.LT



TRAKŲ PUSIASALIO PILIES IR KITŲ STATINIŲ KOMPLEKSAS

GPS: 54°38'44"N 24°56'10"E

Adresas: Kėstučio g. 4, Trakų m., Trakų sen., Trakų r. sav.

APIE

Neeilinio grožio ežerais nusėtą Trakų kraštą nuo žilos senovės garsina trys pilys. Kunigaikščio Gedimino pastatyta Senujų Trakų pilis – Vytauto Didžiojo gimtinė – stūkso apie 4 km pietų kryptimi nuo Trakų senamiesčio. Naujųjų Trakų salos pilis – XV a. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės gynybinės architektūros šedevras! Trakų pusiasalio pilis anuomet buvo viena iš didžiausių ir svarbiausių gynybinių pilių ir liudijo ekonominę bei karinę LDK galią.

Savo dydžiu ir svarba salos pilį aplenkusi pusiasalio pilis buvo viena didžiausių XV a. gardinio (aptvarinio) tipo pilių Lietuvos teritorijoje. Tokio tipo pilys dažniausiai buvo statomos vandeningoje ar natūraliai sunkiai prieinamoje vietovėse. Vidinį jos kiemą juosia gynybinės sienos su šaudymo angomis, bokštais ir vartais. Vandens telkiniai, statūs šlaitai, gilūs grioviai ar aukšti pylimai sudarė rimtas kliūtis priešų kariams kėsintis į pilį. Laikui bėgant, jos paskirtis kito. Kadaisė buvusi Lietuvos didžiųjų kunigaikščių ir jų sūnų rezidencija vėliau ji tapo aukštos kilmės valstybės priešų kalėjimu, XVII a. pabaigoje čia įsikūrė dominikonų vienuolynas, o caro laikais – policija ir teismas. Per Antrąjį pasaulinį karą pilyje veikė gestapas, pokario metais – KGB kalėjimas. Šiandien

pusiasalio pilis sutvarkyta ir pritaikyta lankymui. Jos teritorijoje, buvusio dominikonų vienuolyno pastate, 2005 m. atidaryta sakralinio meno ekspozicija kviečia apžiūrėti daugiau kaip 200 išskirtinių, bažnyčios gyvenimą menančių eksponatų.

Apie Trakų pusiasalio pilį rasta tik negausių rašytinių šaltinių. Žinoma, kad pilis čia jau stovėjusi XIV a. pabaigoje. Galvės bei Lukos (Bernardinų) ežerų supama, mūriniais gynybiniais statiniais sutvirtinta pilis buvo Trakų ir Vilniaus gynybinio komplekso dalis. XV a. vadinamos Didžiosios pilies reikšmė pradėjo nykti, teritorijos žemės buvo dalijamos kilmingiesiems.

Aukų kalnas – aukščiausia pusiasalio vieta, vienas iš tūkstančio Lietuvos piliakalnių. Nuo 17 metrų aukščio lapuočiais apaugusios kalvos atsiveria nuostabus vaizdas – pusiasalį skalaujantys ežerai ir raudona gotikinė salos pilis. Pasak legendos, kalno pavadinimas kilęs dėl čia vykdavusių pagoniško aukojimo apeigų.



VIDURAMŽIAI ATGYJA

Kasmet birželio viduryje pagrindine Trakų senamiesčio Karaimų gatve pražygiuojanti eisena veda į pusiasalio pilį. Aukų kalno papėdėn suplūsta įvairiausių amatų meistrai (batsiuviai, juvelyrai, kailių išdirbėjai, medžio drožėjai, puodžiai), pirkliai, riteriai, meno atlikėjai, gatvės artistai ir minios svečių. Senovinės muzikos ir kalvių kūjų garsai, šokių ansamblių ir kovos menų pasirodymai, egzotiniai lauko virtuvės kvapai įsuka į užburiantį viduramžiškos pilies ir miesto gyvenimą. Šventės akcentas – parodomosios riterių kovos. Organizuojami grupinių kovų turnyrai ir tarptautinės šaudymo iš lanko varžybos. Drąsesnieji šventės svečiai kviečiami išbandyti savo taiklumą svaিদant į taikinį kirvius ar šaudant iš lanko strėles. Įspūdingas vakare atliekamas degančių strėlių šou!

SAKRALINIO MENO EKSPOZICIJA

Pirmieji dominikonų vienuoliai į Trakus atsikraustė XVII a. Gavę žemės pusiasalio pilies teritorijoje, jie pradėjo statyti klasicistinę, trijų navų su dviem bokštais bažnyčią, tačiau statybų nebaigė.

Daug vėliau, vienuolyno prioru tapus teologijos mokslų daktarui L. Glovickiui, bažnyčios navos buvo perstatytos ir 1822 m. koplyčia pašventinta šv. Arkangelo Mykolo vardu. Po metų atidarytas vienuolynas su vienuolika celių, zakristija, valgomoju ir virtuve. Koplyčioje nuo 2012 m. lankytojus kviečia sakralinio meno ekspozicija: liturginiai, altoriaus reikmenys, bažnytinė apranga, XVIII a. varpai, vaizduojamojo meno kūriniai. Tarp šventuosius vaizduojančių paveikslų ir skulptūrų yra ir Vytauto Didžiojo portretas.

ŠALIA YRA:



WWW.TRAKAIMUZIEJUS.LT



SENŪJŲ TRAKŲ PILIAVIETĖ IR VYTAUTO DIDŽIOJO KELIAS

GPS: 54°36'20"N 24°59'05"E

Adresas: Pilies g. 1, Senųjų Trakų k., Senųjų Trakų sen., Trakų r. sav.

APIE

...Kartą didysis Lietuvos kunigaikštis Gediminas, gyvenęs ano meto sostinėje Kernavėje, medžiojo kitame Neries krante ošiančioje girioje ir pamatė gražią virš lygumų iškilusią kalvą. Susižavėjo nuostabia vieta ir nutarė pasistatyti čia pilį. Taip atsirado pilis ir šalia ėmė kurtis miestas, šiandien vadinamas Senaisiais Trakais. Nuo 1316-ųjų jie 7 metams tapo Lietuvos kunigaikštystės sostine. Po pranašiško Gedimino sapno apie geležinį vilką iškėlus sostinę į Vilnių, ši vieta liko Trakų kunigaikštystės ir Žemaitijos seniūnijos sostine.

Trakų vardas kilęs iš žodžio trakas, reiškiančio „pakilesnė vieta miške“. Giria išnyko, o senovės kraštovaizdžio atminimas įsišaknijo pavadinime. Anot archeologų, šiose apylinkėse žmonės gyveno nuo neatmenamų laikų. I tūkst. pr. Kr. šalia ežerėlio, dabar virtusio pelke, buvo įsikūrusi didelė gyvenvietė, čia aptikta skirtingų laikotarpių radinių: žvėrių kaulų, peilių, raktų, arbaletos strėlių antgalių, manikiūrinės žirkutės.

Senųjų Trakų pilis – viena iš seniausių Lietuvos mūrinių pilių – pastatyta strategiškai itin patogioje vietoje. Iš visų pusių ją juosė 35–40 m pločio, iki 8 m gylio vandens pripildytas griovys, saugojo

iš lauko akmenų pastatyta 10 m aukščio gynybinė siena. Į šią aptvarinio (gardinio) tipo pilį būdavo persikeliami valtimis, vėliava atsirado pakeliamasis tiltas.

Apie 1350 m. Trakų kunigaikščiai Kęstučiai ir jo žmonai Birutei šioje pilyje gimė būsima viena žymiausių Lietuvos istorijos asmenybių. Kunigaikščio Vytauto Didžiojo valdymo laikais valstybė išsiplėtė nuo Baltijos iki Juodosios jūros! Karų su kryžiuočiais metu pilis ne kartą buvo puolama ir griauinama. Lemtingas buvo 1391 m. antpuolis, po jo pilis nebuvo atstatyta. Persikėlęs į Naujuosius Trakus, apie 1410 m. Vytautas Didysis savo gimtinę pavedė rūpintis iš Tyneco (netoli Krokuvos) pakviestiems benediktinų vienuoliams. Jis pastatė medinę bažnyčią, paskyrė vienuoliams žemės ir du ežerus. Taip buvo įsteigtas vienas pirmųjų vienuolynų Lietuvoje. Jis gyvavo iki XIX a. vidurio, kol Rusijos imperijos administracijos buvo uždarytas.


Šiandien senojoje piliavietėje stovi XVIII–XIX a. sankirtoje perstatytas vienuolyno ir neogotikinės bažnyčios ansamblis, šalia spiečiausi Senųjų Trakų gatvinis kaimas, kuriam suteiktas architektūrinio draustinio statusas.



VYTAUTO DIDŽIOJO KELIAS

Minint 570-ąsias kunigaikščio mirties metines įrengtas simbolinis Vytauto Didžiojo kelias. Maršrutu Trakai–Senieji Trakai išsidėsčiusios devynios stotelės – koplytstulpiai, simbolizuojantys svarbius Vytauto Didžiojo gyvenimo įvykius, jo nuopelnus. Pirmasis pasitinka anksčiausiai (1998 m.) pastatytas koplytstulpis, vaizduojantis šv. Jurgį ir simbolizuojantis didžiojo kunigaikščio karingą būdą, nuožmias pergalingas kovas. Nuo čia prasideda kelias į istorinę Lietuvos sostinę – Senuosius Trakus. Vytautą Didįjį, kaip pilių bei bažnyčių statytoją, įprasmina šv. Kazimiero koplytėlė. Benediktinų įkurdinimą Senuosiuose Trakuose mena šv. Benediktui skirtas koplytstulpis. „Pabėgimas į Egiptą“ – karaimų atvykimo į Lietuvą simbolis: moteris laiko pintinę su agurkais, primindama, kad būtent karaimai iš tolimojo Krymo atgabeno šią daržovę bei jos auginimo tradicijas. Studentų globėja šv. Kotryna Aleksandrietė įprasmina Vytauto Didžiojo pastangas siųsti jaunimą studijuoti į Vakarų Europą ir pirmąjį Lietuvos studentą Krokuvos universitete Mykolą iš Senųjų Trakų! Įvažiuojant į kaimą stovi Kęstutį ir Birutę pagerbianči skulptūra, rankose juodu laiko taip ir negautą Vytauto Didžiojo karūną. „Sopulingoji Pieta“ primena apie liūdną Kęstučio žūtį Krėvos pilyje – koplytstulpis susilaukė ypatingo vietos

gyventojų dėmesio, prie jo dažnai meldžiamasi. Senųjų Trakų piliavietėje stovi šv. Marijos su Kūdikiu skulptūra, simbolizuojanti skaisčią motinystę ir prisirišimą prie gimtinės. Paskutinė ir vėliausiai pastatyta skulptūra – sėdintis kunigaikštis Vytautas Didysis, vienoje rankoje laikantis kalaviją, kitoje – Lietuvos valstybės simbolį Vytį.

ŠALIA YRA: 

WWW.SENIEJITRAKAI.LT



AUKŲ KALNAS

GPS: 54°38'48"N 24°56'16"E

Adresas: Kęstučio g. 4, Trakų m., Trakų sen., Trakų r. sav.

APIE

Aukščiausia Trakų pusiasalio vieta – Aukų kalnas – vilioja nuo jo atsiveriančiu vaizdu į ežerų apjuostą salos pilį, sena savo istorija ir galimybe pajusti viduramžių gyvenimo atmosferą. Lukos (Bernardinų) ežero vakarinėje pakrantėje net 17 metrų aukštyl kylantis piliakalnis nežinia kodėl pramintas Aukų kalnu. Plačiai paplitusi legenda apie ant šio kalno pagonių dievams aukojamas aukas.

Pirminė Aukų kalno, kaip ir kiekvieno piliakalnio, paskirtis – pilaitės ir aplink ją įsikūrusios gyvenvietės gynyba. Viršuje įrengtoje aikštelėje (dabar jos ilgis yra 45 m, plotis – 17 m) apsisaugoti nuo užpuolikų susirinkdavo apylinkių gyventojai, čia telkdavosi kariuomenė. Papildoma pilies apsauga buvo užtikrinama natūralias gamtines kliūtis įtvirtinant žmonių supiltais pylimais ar iškastais grioviais – aplink iškastas net 18 m pločio ir 3 m gylio griovy. Šlaitų aukštis ir statumas – svarbus piliakalnio neprieinamumo požymis. Kopimas į apie 17 metrų aukščio stataus Aukų kalno viršūnę gali būti nemenkas iššūkis. Laimėj, šiandien užlipti į piliakalnį ir pasigrožėti atsiveriančiu vaizdu galima įrengtais laiptais.

Lietuvoje dabar sunku rasti savo pradinę išorinę išvaizdą išlaikiusių piliakalnį. Dažnai tenka pasitelkti vaizduotę, kad „pamatytum“ anksčiau buvusius aukštus pylimus, gilus griovius ar stačius šlaitus. Galbūt net pabandyti įsivaizduoti nemažą šarvų ir ginklų svorį, apsunkinantį riterio pečius, – jie sverdavo nuo kelių iki 40 kilogramų!



PUSIASALIO PILIS

Manoma, kad pusiasalio pilies statybas XIV a. viduryje vykdė kunigaikštis Kęstutis. Iki tol Lietuvos didžiojo kunigaikščio rezidencija buvo Senųjų Trakų pilis, esanti už 3 km nuo Trakų miesto. Vytauto laikais (XV a.) pilis, dar vadinama Didžiąja, buvo viena iš kunigaikščio rezidencijų, neatskiriama Trakų miesto ir valstybės sostinės Vilniaus gynybinio komplekso dalis. Po Vytauto Didžiojo mirties čia rezidavo Švitrigaila ir Žygimantas Kęstutaitis. Ilgainiui teritoriją kunigaikščiai apleido ir pilis buvo naudojama pagal kitokią paskirtį. XVI a. pradžioje čia kalinti Maskvos didžiojo kunigaikščio pasiuntiniai ir kiti aukštos kilmės valstybės priešai ar belaisviai. 1655 m. pilis buvo sugriauta ir tik po poros šimtų metų, XIX a. pabaigoje pradėjus archeologinius tyrinėjimus, imtasi gynybinio komplekso restauravimo darbų.

amatininkų, pristatančių puodžių, kalvių, skulptorių, juvelyrų ir kitų meistrų darbus. O specialiai įrengta pinigų kalykla kviečia patiemis nusikaldinti senovinės monetos kopiją. Lauko virtuvėje susirinkusiųjų laukia tradiciškai gausus vaišių pasirinkimas. Šventės dalyvius linksminantys gatvės artistai, savo išverme, drąsą bei miklumą demonstruojantys riteriai, senosios muzikos ansamblių ir kalvių kųjų garsai – visa tai užburia senovės dvasia, ypatinga viduramžių pilies ir miesto gyvenimo atmosfera.

ŠALIA YRA:



WWW.SENIEJITRAKAI.LT

ATGYJANTYS VIDURAMŽIAI

Į Trakų pusiasalį tūkstančius žmonių pritraukia kasmet birželio mėnesį Aukų kalno papėdėje vykstantys renginiai. Unikalių viduramžių švenčių lankytojai tarsi laiko mašina nukeliami į senų laikų miesto gyvenimo šurmulį. Čia susirenka gausybė pirklių ir



MAIŠIAGALOS PILIAKALNIS IR PAMINKLAS KUNIGAİKŠČIUI ALGIRDUI

GPS: 54°51'58"N 25°03'50"E

Adresas: Algirdo g., Maišiagalos mstl., Maišiagalos sen., Vilniaus r.

APIE

28 km į šiaurės vakarus nuo Vilniaus esanti Maišiagalos gyvenvietė mena didingą istoriją. Rašytiniuose Prūsijos analuose ji minima nuo XIII a., vėliau šios apylinkės priklausė Lietuvos didžiajam kunigaikščiui Algirdui. Tačiau čia gyventa dar I m. e. tūkst. pirmojoje pusėje – apie tai liudija piliakalnis ir jo papėdėje atrasti gyvenvietės likučiai.

Piliakalniai Lietuvoje nebuvo įrengiami pavieniui, o sudarė vientisą gana tankų valstybės gynybinių įtvirtinimų tinklą. Maišiagalos medinė pilis greičiausiai priklausė vidiniam Vilniaus pilių žiedui. Algirdo laikus, kai virė nuožmios kovos už laisvę ir tikėjimą, istorikai vadina Lietuvos piliakalnių amžiumi. Per maždaug 40 metų kryžiuočiai surengė 96 žygius į Lietuvą ir sunaikino 22 pilis! Atsakydami į antpuolius lietuviai surengė 50 žygių ir sunaikino 17 kryžiuočių pilių. Tai paskutiniojo pagoniškos Lietuvos kunigaikščio – Algirdo ir jo vyrų nuopelnas. Medinė Maišiagalos pilis ne kartą skendo liepsnose ir vėl kilo iš pelenų. Lemtingas buvo XV a., kai kryžiuočių ordinas sudegino pilį ir išsivedė daugiau kaip tūkstantį belaisvių. Po to ji atstatyta nebuvo.

Maišiagalos piliakalnis Dūkštos upelio dešiniajame krante 1992 m.

buvo pripažintas valstybinės reikšmės architektūriniu, istoriniu bei kraštovaizdžio paminklu. Po dešimties metų pietvakarinėje piliakalnio papėdėje Lietuvos didžiojo kunigaikščio Algirdo garbei pastatytas paminklas. Nukariautoju kartais vadinamas Algirdas savo valdymo laikais skatino miestų augimą, prekybą, kultūrą ir Lietuvą vedė labiau centralizuotos ir stipresnės valstybės link. Kasmet rudens pradžioje Maišiagoje organizuojama kunigaikščio Algirdo šventė. Po šv. Mišių gyvenvietės bažnyčioje kviečiama į eiseną piliakalnio link. Čia vyksta muzikos ansamblių pasirodymai, teatralizuoti koncertai, tautiška vakarone prie laužo.



PILIAKALNIS

Išraiškingas 18 m aukščio piliakalnis dar vadinamas Bonos pilimi. Jo viršuje esančios ovalios aikštelės ilgis daugiau kaip 60, o plotis – 40 metrų. Gynybai sustiprinti anuomet buvo iškastas iki 4 m gylio ir net 30 m pločio griovys, supiltas aukštas (4 m) ir platus (25 m) pylimas. Šiandien piliakalnio (kaip ir daugumos kitų) gamtinė charakteristika pakitusi. Vykdam tyrimus piliakalnyje atrastas nemažas kultūrinis sluoksnis: rasta brūkšniuotosios keramikos, įvairiausių metalinių dirbinių, įrankių bei papuošalų, apdegusių medinių pastatų fragmentų, gyvulių griaučių. Tai patvirtina, kad Maišiagalos piliakalnio istorija siekia I m. e. tūkstantmetį. Papėdėje buvo įsikūrusi apie 1 ha plotą užimanti gyvenvietė. II m. e. tūkst. pradžioje pastatyta medinė pilis, XIII–XIV a. ji kelė rimtą grėsmę Vilniaus kryptimi žygiuojantiems kryžiuočiams.

PAMINKLAS KUNIGAİKŠČIUI ALGIRDUI

Pagal senovės Lietuvos tradiciją didysis kunigaikštis turi būti sudegintas Šventaragio slėnyje, Vilniuje. Tačiau 1377 m. kryžiuočiai buvo užpuolę ir gerokai apgriovę miestą. Gali būti, kad nukentėjo ir šventykla. Iškilmingos Algirdo laidotuvės vyko netoli Maišiagalos pilies ošiančioje šventoje Kukovaičio girioje. Paskutinis senjii baltų tikėjimą išpažinęs Lietuvos valdovas buvo sudegintas su puikiausiu savo žirgu. Sakoma, kad abu buvo išpuošti brangakmeniais ir perlais. 2002 m., minint 625-ąsias Lietuvos didžiojo kunigaikščio Algirdo mirties metines, Maišiagalos piliakalnio papėdėje pastatytas paminklas – kompozicija iš lauko akmenų, kurios autorius skulptorius Domas Čiapas.

ŠALIA YRA:



TIC.VRSA.LT



BRADALIŠKIŲ PILIAKALNIS

GPS: 54°49'31"N 24°56'37"E

Adresas: Bradeliškių k., Dūkštų sen., Vilniaus r.

APIE

Didžiausias Neries regioniniame parke Bradeliškių piliakalnis yra geriausiai ištyrinėtas archeologų ir puikiai pritaikytas lankytojams. Jį rasite įspūdingame Dūkštos upelio slėnyje, o modernios technologijos leis nusikelti į protėvių laikus.

Dar 2-1 tūkst. pr. Kr. baltai pradėjo įrenginėti piliakalnius. Buvo laikas, kai jie sudarė tankų gynybinį tinklą. Lietuvos teritorijoje šiandien suskaičiuojama beveik tūkstantis piliakalnių – taip gausiai nėra nė vienoje kitoje Europos šalyje!

Neries regioninio parko teritorijoje, pasižyminčioje užburiančiu gamtos grožiu bei gausiu kultūriniu paveldu, yra aptikta dešimt skirtingais laikotarpiais apgyvendintų piliakalnių. Kairiajame Dūkštos upelio krante, netoli Bradeliškių kaimo esantis piliakalnis vertas išskirtinio dėmesio. Manoma, kad tai ilgiausiai šiose apylinkėse buvusi apgyvendinta vieta, gynybai pradėta naudoti jau prieš 2,5 tūkst. m. Žmonės čia slėpdavosi nuo priešų iki pat XIV a.

Laikui bėgant Bradeliškių piliakalnis gerokai pakito. 2017 m. sukurtas modernus informacinis stendas suteikia galimybę lankytojams pamatyti vaizdą tokį, koks jis buvo prieš šimtmečius.

Trijų dimensijų stende atsiveria kadaise didingo, tačiau išnykusio piliakalnio statūs šlaitai, ant kalvos stovėję įtvirtinimai, matyti kita vaga tekėjusi Dūkšta. Kadaise čia stovėjo didelė medinė pilis, kurią saugojo natūralios gamtos kliūtys bei įrengti papildomi gynybiniai elementai: pylimai ir grioviai. Šis piliakalnis buvo vienas iš ypač svarbių gynybinių taškų tarp dviejų Lietuvos sostinių – Kernavės ir Vilniaus.

Galima palyginti, kaip smarkiai pakitęs yra dabarties vaizdas: nemaža kalvos dalis nuslinko į papėdėje gurgantį upelį, suploškėto gynybinis pylimas, išnyko viršutinėje aikštelėje stovėję mediniai įtvirtinimai. Dabar jis yra patogus lankyti. Mediniai laiptai veda į pačią piliakalnio viršūnę, iškilusią į 16 metrų aukštį. Įdomu, kad plokščias kalno viršus savo dydžiu prilygsta futbolo aikštei – jo ilgis siekia daugiau nei 110 metrų, o plotis – net 60! Užkopus kvapą gniaužia ne nuovargis nuo lipimo, bet įstabaus grožio Dūkštos kraštovaizdis. Ypač čia gražu rudenį, kai visas miškingas upės slėnis nusidažo įvairiomis spalvomis.



BUIVYDŲ PILIAKALNIS

Mažiau nei už pusės kilometro nuo Bradeliškių, taip pat kairiajame Dūkštos krante, stūkso Buivydų piliakalnis. Jis pasižymi net 40 metrų aukščio itin stačiais šlaitais. Šiuo metu buvusioje pilies aikštelėje ant piliakalnio keteros įrengta apžvalgos aikštelė – tarsi balkonas į įspūdingą upės slėnio vaizdą.

Buivydų piliakalnis vadinamas viena iš įdomiausių Neries regioninio parko mįslių. Archeologinių radinių stoka neleidžia patvirtinti, kad čia seniau stovėjusi nors ir nedidelė pilis. Iš dviejų pusių piliakalnį juosia Dūkšta, iš kitos – griova, maitinama šaltinio bei polydžio vandenų. Gamtinėmis kliūtimis neapsaugotoje piliakalnio pusėje senovės lietuviai buvo įrengę gana sudėtingą trijų griovių bei trijų pylimų gynybinę sistemą.

Adresas: Buivydų k., Dūkštų sen., Vilniaus r.

GPS: **54°49'19"N 24°56'25"E**

archeologų, jis yra apie 2 tūkst. metų amžiaus, ilgainiui praradęs savo gynybinę funkciją ir tapęs alkalkalniu. Alkalkalnis – senovėje svarbi šventa vieta, kurioje pagonišką religiją išpažįstantys lietuviai atlikdavo apeigas dievų garbei. Dabar čia įrengtas aukuras, kuriame deginama ugnis, vyksta vestuvių ar kitos apeigos.

Apie Karmazinių piliakalnį, dar vadinamą Viršupio alkalkalniu, pasakojamos įvairios legendos. Sakoma, jog anuomet stovėjęs akmeninis stabas, o aplink kalną dviem ratais augo 18 galingų ąžuolų, stebinančių neeiliniu dydžiu. Anot kito padavimo, kadaise čia stovėjusi bažnyčia sykį ėmė ir prasmego skradžiai žemėn. Todėl sekmadieniais vidurdienį iš kalvos gelmių skambas varpas.

Adresas: Karmazinių k., Dūkštų sen., Vilniaus r.

GPS: **54°49'09"N 24°55'52"E**

KARMAZINŲ PILIAKALNIS

Dūkštos ir Neries santakos kaimynystėje yra keista, nedidelė piramidę primenanti kalva – Karmazinių piliakalnis. Anot

ŠALIA YRA:



WWW.PILIAKALNIAI.LT



MEDININKŲ PILIS

GPS: 54°32'21"N 25°38'59"E

Adresas: Šv. Kazimiero g. 2, Medininkų k., Medininkų sen., Vilniaus r.

APIE

Medininkų aukštumoje įsitvirtinusi pilis – gerai išsilikiusi ir viena didžiausių Lietuvoje. Verta atvykti ja pasigrožėti, sudalyvauti čia organizuojamuose renginiuose.

Medininkai susiformavo prie vieno seniausių ir didžiausių Lietuvoje prekybos kelių. Pakelėje daug pilkapynų, piliakalnių bei senųjų gyvenviečių pėdsakų, iš kurių galima spręsti, kad kelias nutiestas I m. e. tūkstantmetyje. Keliaudami juo lietuviai pasiekdavo rusų žemes. Iš architektūrinių šaltinių sunku pasakyti, kada tiksliai buvo pastatyta pilis. Manoma, kad gyvenvietė ir pilis atsirado XIV a. pirmoje pusėje, Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino valdymo laikais. Pirmąkart Medininkų pilis rašytiniuose šaltiniuose paminėta XIV a. pasakojant apie vieną kryžiuočių žygių.

Pilis stūkso greta aukščiausių Lietuvos kalvų – Aukštojo bei Juozapinės. Rekonstruotos pilies pagrindiniame bokšte lankytojai gali susipažinti su nuolat veikiančia ekspozicija ir nuo apžvalgos aikštelės pasidairyti po apylinkes. Dabartiniai šeimininkai smalsiuosius kviečia į įvairius renginius, čia vyksta konferencijos, fotografijos, grafikos, tapybos parodos. Lankytojams atvertos 4 nuolatinių ekspozicijų salės. Penkių aukštų bokšte pristatoma

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija, supažindinama su kitomis mūrinėmis pilimis, galima apžiūrėti ypatingus archeologinius radinius. Čia eksponuojama anuomet naudota ginkluotė: patrankos, akmeniniai sviediniai ir kita karinė technika. Viena salė skirta Prezidento A. M. Brazausko medžioklės trofėjams ir medžioklės peilių kolekcijai. Viršutiniame aukšte įrengta reprezentacinė salė.

Mūrinė Medininkų pilis yra keturkampio formos, gardinio arba aptvarinio tipo. Iš tokio tipo pilių Lietuvoje ji didžiausia ir, beje, – viena didžiausių Vidurio ir Rytų Europoje! Pilį juosė dvigubi gynybiniai grioviai (vienas jų pripildytas vandens) bei mūrinė siena. Bendras plotas su gynybiniais grioviais – apie 6,5 ha. Pilį sudaro 4 bokštai. Juos jungia beveik 2 m storio ir 15 m aukščio sienos su vartais ir šaudymo angomis. Pagrindinio gynybinio bei gyvenamojo bokšto (donžono) aukštis – apie 30 m. Statinio architektūra kukli ir nesudėtinga. Sunku išskirti ryškesnius stiliaus bruožus, tačiau pilies vartai su smailiomis arkomis ir bokšto langai primena gotikinę stilistiką.



MEDININKŲ PILIES ŽAIDYNĖS

Kasmet paskutinį rugsėjo savaitgalį vyksta Medininkų pilies žaidynės. Į šventę susirenka riteriai, amatininkai, menininkai bei daugybė svečių, lankytojų laukia įvairios pramogos ir žaidimai, rengiami riterių ir lankininkų turnyrai, meistriškumą demonstruoja raiteliai. Kieme veikiančioje mugėje tradicinių amatų meistrai rodo savo dirbinius. Kiekvienas norintis gali pasigaminti kokį naudingą reikmenį ar gražų suvenyrą, o specialiai žaidynėms atidarytoje karčemoje lankytojams siūloma pasistiprinti ir atsigaivinti. Išradingai ir turiningai menama pilies praeitis, minima jos svarba Lietuvos istorijoje, prisimenamos su Medininkais susijusios žymios asmenybės bei legendos. Ypatingą atmosferą kuria senovinės muzikos garsai, apeiginės giesmės, aukurai.

ŠVIEČIAMIEJI UŽSIĖMIMAI

Medininkų pilyje galima daug ką ne tik sužinoti, bet ir praktiškai išbandyti, čia organizuojami ir įvairūs šviečiamieji užsiėmimai vaikams ir suaugusiesiems. Pradinių klasių moksleiviams siūloma

dalyvauti pamokėlėse apie protėvių išpažintą tikėjimą, pasakojama apie senovės baltų dievus, kunigaikščius, krivius ir vaidilutes, pristatoma viduramžių miestų architektūra, apranga ir prieš šimtmečius gyvenusios visuomenės ypatumai. Vyresni mokiniai kviečiami pasigilinti į pasaulio ir Lietuvos pinigų istoriją, susipažinti su pinigų gamybos subtilybėmis. O pilies kieme rengiamuose mokymuose kalbama apie šaudymo iš lanko meną, parodoma, kaip lanku naudotis.

ŠALIA YRA:



WWW.MEDININKAIPILIS.LT

TEKSTŲ AUTORĖ

Rūta Paulionytė

TEKSTŲ REDAKTORĖ

Dainora Mozerienė

UŽ PAGALBĄ RENGIANT LEIDINĮ DĖKOJAME

FOTOGRAFAMS:

Lukui Jonaičiui

Donatui Petkevičiui

Žilvinui Petkui

LEIDINYS NEMOKAMAS



www.exploretrakaivilnius.lt

www.trakai-visit.lt

www.tic.vrsa.lt

ATSISIŪSKITE NEMOKAMĄ
PROGRAMĖLĘ

